

Preses relīze

Luksemburgā, 2023. gada 2. februārī

Revidenti izvērtēja kohēzijas politiku kā instrumentu reaģēšanai uz krīzi

- *ES ieviesa elastību, lai darītu pieejamus neizlietotos kohēzijas līdzekļus*
- *Papildus kohēzijas politikas finansējumam tika piešķirti 50,4 miljardi EUR*
- *Kohēzijas politikas izmantošana krīžu pārvarēšanai var ietekmēt tās galveno stratēģisko mērķi*

ES ātri pielāgoja noteikumus, lai dalībvalstis varētu elastīgāk izlietot kohēzijas politikas finansējumu reaģēšanai uz Covid-19 pandēmiju. Tā arī radīja ievērojamus jaunus līdzekļus, ar kuriem finansēt papildu ieguldījumus. Tomēr saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas jauno ziņojumu šie pasākumi arī palielināja spiedienu tērēt ES līdzekļus ātri un labi. Revidenti norāda, ka atkārtota kohēzijas politikas izmantošana, lai pārvarētu krīzes, var arī novirzīt no tās galvenā stratēģiskā mērķa – samazināt attīstības atšķirības starp reģioniem.

Kopš 2020. gada sākuma ES veica daudz un dažādas darbības, lai risinātu Covid-19 pandēmijas radītās problēmas. Zināma nozīme bija arī kohēzijas politikai, jo reakcija bija ātra un notika trijos posmos, ar ko grozīja noteikumus par 2014.–2020. gada plānošanas periodu. Mazāk nekā divus mēnešus pēc tam, kad Eiropā bija uzliesmojusi pandēmija, ES pieņēma likumdošanas pasākumus, lai ar Investīciju iniciatīvu reaģēšanai uz koronavīrusu (CRII) un Papildināto investīciju iniciatīvu reaģēšanai uz koronavīrusu (CRII+) mobilizētu neizlietotos līdzekļus. Mazāk nekā gada laikā tā pieņēma Atveseļošanas palīdzību kohēzijai un Eiropas teritorijām (REACT-EU) jeb īstermiņa un vidēja termiņa instrumentu krīzes seku novēršanai un atveseļošanas pasākumiem.

“ES reakcija atviegloja kohēzijas fondu izmantošanu nolūkā palīdzēt dalībvalstīm pārvarēt ar Covid-19 saistītās ekonomiskās grūtības, lai gan dažas esošās problēmas tādējādi varētu saasināties,” sacīja par revīziju atbildīgā ERP locekle Iliana Ivanova. *“Jebkurā gadījumā mums joprojām ir ļoti rūpīgi jāizvērtē, vai ES kohēzijas politika ir pareizais budžeta instruments reaģēšanai uz krīzi.”*

Abas iniciatīvas reaģēšanai uz koronavīrusu ieviesa mērķtiecīgus pielāgojumus attiecībā uz dažiem kohēzijas politikas noteikumiem, un tie nodrošināja likviditāti, elastību un vienkāršošanu. No REACT-EU papildus tika piešķirti 50,4 miljardi EUR (no kuriem vairāk nekā puse – Spānijai un

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Itālijai), ko valstis var izlietot pēc saviem ieskatiem, taču ļoti īsā laikposmā (līdz 2023. gada beigām). Līdz ar to *REACT-EU* gan nodrošināja pārejas laika finansējumu no 2021. līdz 2023. gadam, bet būtiski aizkavēja 2021.–2027. gada kohēzijas politikas programmu sākšanu. Revidenti arī brīdina, ka papildus tam, ka saasinās atkārtoti konstatētās problēmas ar ES naudas izlietošanu, *REACT-EU* var mudināt ar steigu iztērēt pieejamos līdzekļus pirms perioda beigām, iespējams, neņemot vērā izmaksu lietderību.

Lielāka pārvietojumu elastība deva iespēju pārvietot ievērojamas summas: līdz 2021. gada 31. decembrim tie bija 35 miljardi EUR. Revidenti konstatēja, ka finansējums tika pārvietots starp investīciju jomām – galvenokārt palielināts veselības aprūpei (+80 %) un darījumdarbības atbalstam (+16 %), bet samazināts – informācijas un sakaru tehnoloģijām, enerģētikai un videi, iekļautības veicināšanai un pētniecībai un inovācijai. Finansējums tika novirzīts arī vairāk attīstītiem un pārejas reģioniem (+1,8 miljardi EUR). Revidenti arī norāda, ka, lai gan paredzēts, ka no *REACT-EU* kopējā finansējuma klimata mērķu sasniegšanai atvēlēs 25 %, maz ticams, ka tas tiks īstenots.

Kohēzijas politika bieži tiek izmantota, lai īstermiņā reaģētu uz krīzēm, un vairāki šajā nolūkā ieviestie grozījumi ir kļuvuši par kohēzijas politikas pastāvīgām iezīmēm. Taču revidenti atzīmē, ka šādas prakses ilgtermiņa ietekme nav oficiāli novērtēta. Jaunie 2021.–2027. gada kohēzijas politikas noteikumi, galvenokārt pamatojoties uz nesen ieviesto elastību, atvieglos kohēzijas līdzekļu izmantošanu, lai reaģētu uz negaidītiem notikumiem. Tādēļ revidenti norāda uz risku, ka atkārtota kohēzijas politikas izmantošana krīžu pārvarēšanai var ietekmēt tās galveno stratēģisko mērķi – samazināt atšķirības starp Eiropas reģioniem.

Konteksts

Kohēzijas politika ir viena no lielākajām ES budžeta politikas jomām, kurai 2014.–2020. gada periodā atvēlēti 355 miljardi EUR. Tās galvenais mērķis ir stiprināt reģionu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju.

Īpašais ziņojums 02/2023 “Kohēzijas politikas noteikumu pielāgošana, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmiju: līdzekļi izlietoti elastīgāk, taču jāpārdomā, vai kohēzijas politika ir piemērots instruments reaģēšanai uz krīzi” ir pieejams [ERP tīmekļa vietnē](#).

Šī revīzija ir nākamā pēc diviem atzinumiem par [CRII+](#) un [REACT-EU](#) un apskata par [ES ekonomikas politikas atbildes reakciju uz Covid-19 krīzi un tās riskiem, izaicinājumiem un iespējām](#). Tajā izmantots arī nesen publicētais īpašais ziņojums par [uz sniegumu balstītu finansēšanu kohēzijas politikā](#) un nesen publicētā salīdzinošā analīze attiecībā uz [ES finansējumu ar kohēzijas politikas un Atveseļošanas un noturības mehānisma starpniecību](#).

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Vincent Bourgeais*: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502
- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547